Tampere 10.11.2015

Asiantuntijakuuleminen eduskunnan Valtiovarainvaliokunnan sivistys- ja tiedejaosto aiheesta Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2016 teeman liikunnan edistäminen ja liikkumattomuuden kustannukset osalta

Pikkuparlamentti 11.11.2015 klo 10.00

Liikkumattomuuden epäedullisesta vaikutuksesta terveyteen on laajasti tutkimustietoa, mutta vain joka kymmenes suomalainen liikkuu terveysliikuntasuositusten kannalta riittävästi. Tutkimusten mukaan sekä A) koko väestöön kohentuvat investoinnit, joilla pyritään liikuntaan kannustavan elinympäristön luomiseen että B) suurentuneen riskin yksilöihin kohdentuvat henkilökohtainen liikuntaneuvonta ja liikuntahoito, voivat olla kustannusvaikuttavia.

A) Kustannusvaikuttaviksi ovat osoittautuneet kävelyn ja pyöräilyn lisäämiseen pyrkivät toimenpiteet, kuten toimivien ja turvallisten kevyen liikenteen väylien rakentaminen ja ylläpitäminen. Pyöräilyn, kävelyn ja muun ulkona säännöllisesti tapahtuvan liikunnan avulla on kansanterveyden edistämisen lisäksi mahdollista ehkäistä terveydenhuollon menojen kasvua, mutta myös vähentää liikenteen päästöjä, joka tuo lisää terveyshyötyjä.

B) Aivan viime vuosina myös liikkumattomuuden kustannusten ja edelleen liikunnan kustannus-vaikuttavuus ja kustannus-hyöty tutkimuksista on raportoitu hyviä tuloksia. Erityisen kustannusvaikuttavaa on toiminta niiden kohderyhmien osalta, jotka liikkuvat vähiten mutta aiheuttavat eniten terveydenhuollon kustannuksia. Näitä kohderyhmiä ovat mm. iäkkäät toimintakyvyltään heikentyneet henkilöt, tyypin 2 diabeetikot, kroonisen alaselkäkivun omaavat, jne. Näiden kohderyhmien osalta liikuntaan sijoitettu raha voidaan parhaimmillaan saada hyvinkin nopeasti takaisin pienentyneiden terveydenhuollon palvelutarpeiden ja pienentyneiden tuottavuuskustannusten muodossa.

Hallituksen esityksessä on erinomainen esimerkki koko kohdeväestöön kohdentuvasta toiminnasta (A) Liikkuva koulu –hankkeen osalta. Toisaalta suurimpiin liikkumattomuuden kustannuksia synnyttäviin kohderyhmiin (B) talousarvioesityksessä ei ole juurikaan toimenpiteitä, vaan pikemminkin näitä kohderyhmiä koskettaviin momentteihin kohdistuu leikkauksia STM:n hallinnon alalla.

Kustannus-vaikuttavuustutkimusten perusteella väestön liikunnan edistämiseen panostaminen (sekä riskiryhmiin kohdennetun liikuntaneuvonnan että koko väestöön kohdentuvien toimien osalta) on yhteiskunnan kustannus-hyöty -näkökulmasta kannattavaa. Erityisesti vähän liikkuviin panostaminen tulisi olla jatkossa entistä selkeämpänä painopisteenä. Tämä olisi myös kustannus-vaikuttavuuden näkökulmasta suuri mahdollisuus, joka käytännössä on jäänyt käyttämättä. Liikkuva

koulu –mallin mukaisesti voitaisiin esimerkiksi toteuttaa sosiaali- ja terveydenhuollon osalta maakunnittain tai tulevilla sote-alueilla liikuntaneuvonnan ja liikkumattomuuden puheeksi ottamisen koulutusta (kustannustehokkaasti verkkokoulutuksena) sekä laatia alueellisia liikkumattoman hoitopolkuja, jotka suunnattaisiin liikkumattomiin, runsaasti sosiaali- ja terveyspalveluita käyttäviin kohderyhmiin. Tällaista toimintaa ei ole käytössä missään, lukuunottamatta muutamia pieni muotoisia liikuntaneuvonnan kokeiluja.

Tommi Vasankari
Prof., LT
johtaja
UKK-instituutti